

notitie inwonersenquête

Van: Steven Blok, Sophie Piers

Datum: 24 november 2023

Aan: Gemeente Veldhoven

Status: openbaar

Cc:

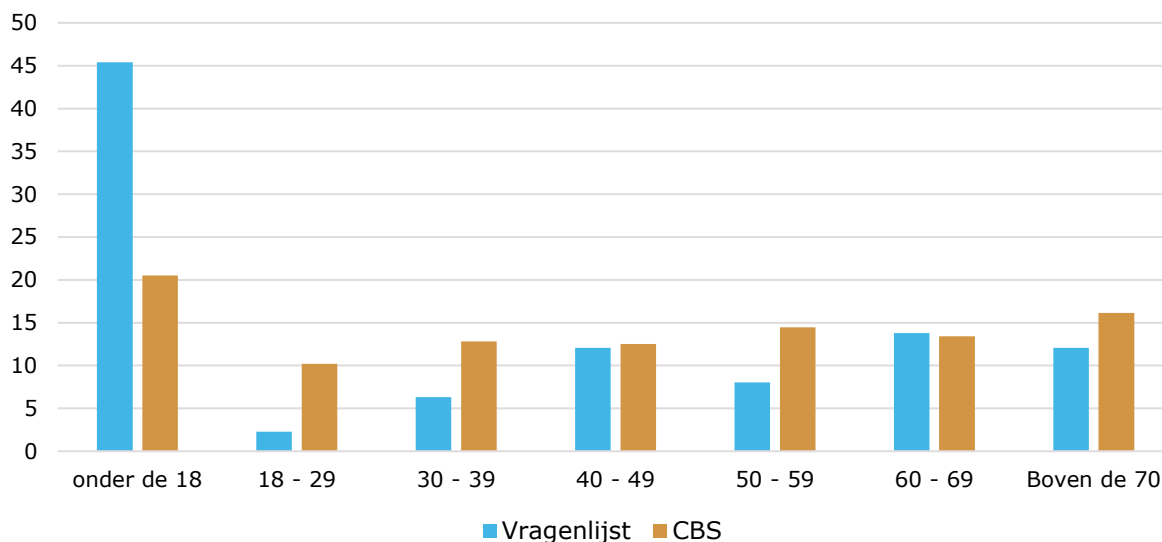
Onderwerp:

Van 8 september tot en met 6 oktober heeft de vragenlijst "*Veldhoven over participatie*" opengestaan. De vragenlijst stond op onsveldhoven.nl, is verstuurd naar dorps- en wijkplatforms en naar scholen.

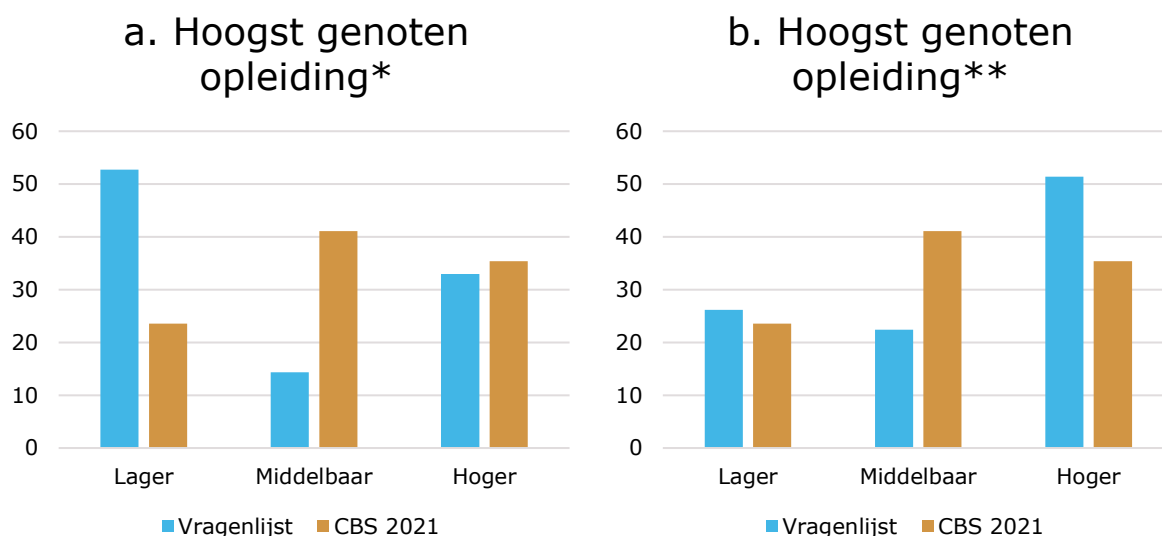
Over de respondenten

Uiteindelijk hebben 174 respondenten de vragenlijst ingevuld en afgemaakt. Alle gestelde vragen zijn te vinden in bijlage 1. Van de respondenten zijn er 79 onder de 18, een groot gedeelte jongeren waar we erg blij mee zijn. Voor een totaalbeeld van de respondenten verwijzen we naar figuur 1 en 2. Daaruit blijkt dat de jongeren oververtegenwoordigd zijn, de leeftijdsgroepen 18 – 29, 30 – 39 en 50 – 59 relatief ondervertegenwoordigd zijn en dat de rest van de leeftijdsgroepen op niveau vertegenwoordigd zijn.

Figuur 1: In welke leeftijdscategorie zit u (percentages)



In de volgende grafiek is te zien dat met name de respondenten die middelbaar zijn opgeleid wat minder voorkomen in deze enquête als we het vergelijken met de cijfers van het CBS. Door het grote aantal jongeren is de groep die als hoogst genoten opleiding de basisschool heeft afgerond, relatief groot.

Figuur 2: hoogst genoten opleiding (versie a en b)

* voor deze indeling hebben we de indeling van het CBS gebruikt voor een vergelijking. De originele vraagstelling met opties is in de bijlage te zien.

** als we de oververtegenwoordigde jongeren eruit filteren ontstaat een ander beeld.

De rest van notitie behandelt de volgende resultaten uit de enquête: (1) motieven voor participatie, (2) verwachtingen bij het meedoen, (3 & 4) redenen om (wel en niet) mee te doen, (5) de beste manier om doelgroepen te bereiken, (6) de ideale verdeling van invloed, (7) én wat men belangrijk vindt na afloop van een participatieproces.

We laten per onderwerp de totalen zien, maar maken ook onderscheid tussen de groep jongeren en niet-jongeren om een scherper beeld te krijgen wat er nodig is op het gebied van jongerenparticipatie in Veldhoven.

Motieven

De reden dat het goed is om motieven voor participatie te bespreken, is omdat het daarmee begint. In participatieprocessen is het van belang om eerst stil te staan bij waarom je participatie eigenlijk wil organiseren. In de raadsbijeenkomst van 27 juni hebben we óók stilgestaan bij motieven; in de enquête hebben we vier vragen gesteld (die qua categorieën overeenkomen met de raadsbijeenkomst) over motieven voor participatie. De resultaten zijn te zien in tabel 1.

Tabel 1: vier motieven ten aanzien participatie

Groep	Plannen van de gemeente zijn beter als ze samen met inwoners zijn gemaakt	Door mee te doen krijg ik als inwoner invloed op plannen	Door mee te doen wordt de afstand kleiner tussen gemeente en inwoners	Meedoen levert mij als inwoner iets concreets op
Totaal	4,05	3,72	3,93	3,51
18+	4,23	3,81	4,16	3,66
18-	3,82	3,61	3,61	3,32

Over het algemeen zijn de scores hoog op alle vier de motieven, maar de meeste gedeelde zijn:

- **Plannen van de gemeente zijn beter als ze samen met inwoners zijn gemaakt**, het instrumentele motief voor de gemeente (in totaal, voor 18+’ers en voor jongeren).
- Het (instrumentele motief voor participanten) **Meedoen levert mij als inwoner iets concreets op** wordt het minste gedeeld (in totaal, voor 18+’ers en voor jongeren).

Verwachtingen

Als het gaat om participatie verbeteren, heeft men het snel over ‘burgers in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken.’ We hebben het de respondenten gevraagd: hoe kijken ze naar het zo vroeg mogelijk betrokken worden, een mening geven over een meer uitgewerkt plan en de doorwerking van hun bijdrage?

Tabel 2: drie verwachten over participatie

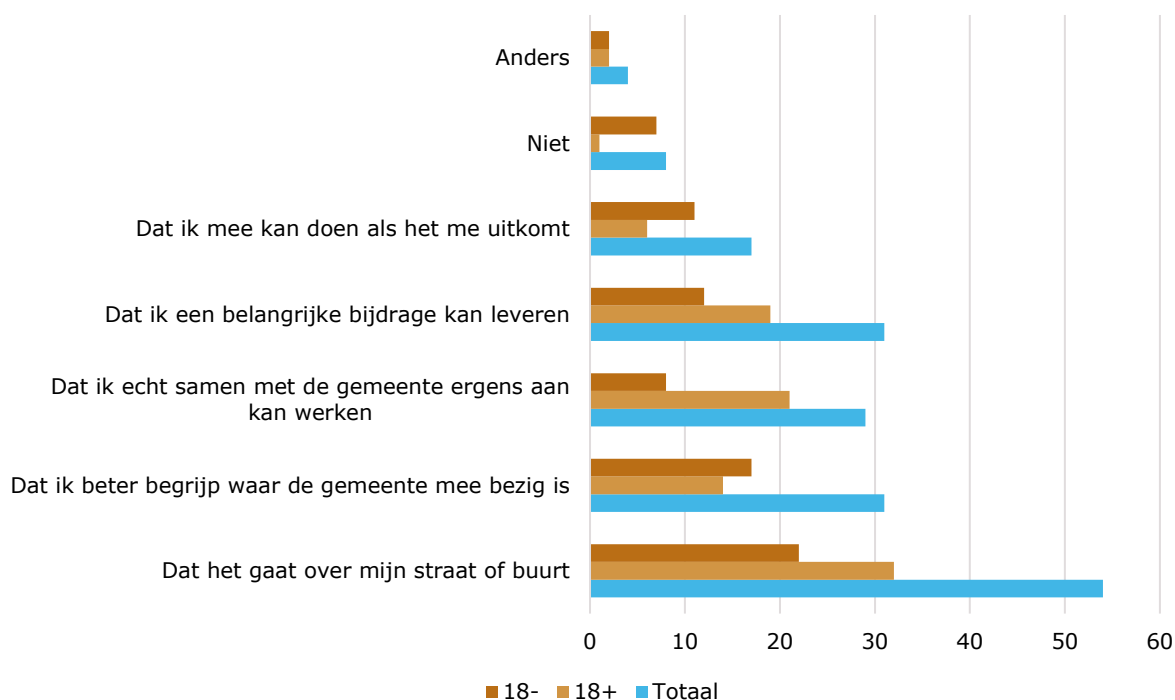
Groep	Ik vind het belangrijk dat de gemeente mij zo vroeg mogelijk betreft	Ik geef liever mijn mening als er al een plan ligt waar ik iets over mag zeggen	Ik heb vertrouwen dat de gemeente aan de slag gaat met mijn mening of die van andere inwoners
Totaal	3,80	3,51	3,30
18+	4,24	3,35	3,22
18-	3,26	3,66	3,40

Hier zie interessant genoeg dat de behoefte aan ‘vroeg betrokken worden’ bij de 18+’ers ligt, jongeren denken daar echt wel heel anders over.

Redenen om mee te doen

Los van motieven voor participatie – in meer algemene zin – hebben mensen ook persoonlijke redenen om mee te doen. De resultaten zijn te zien in figuur 3.

Figuur 3: Wat is voor u de belangrijkste reden om mee te doen aan projecten van de gemeente?

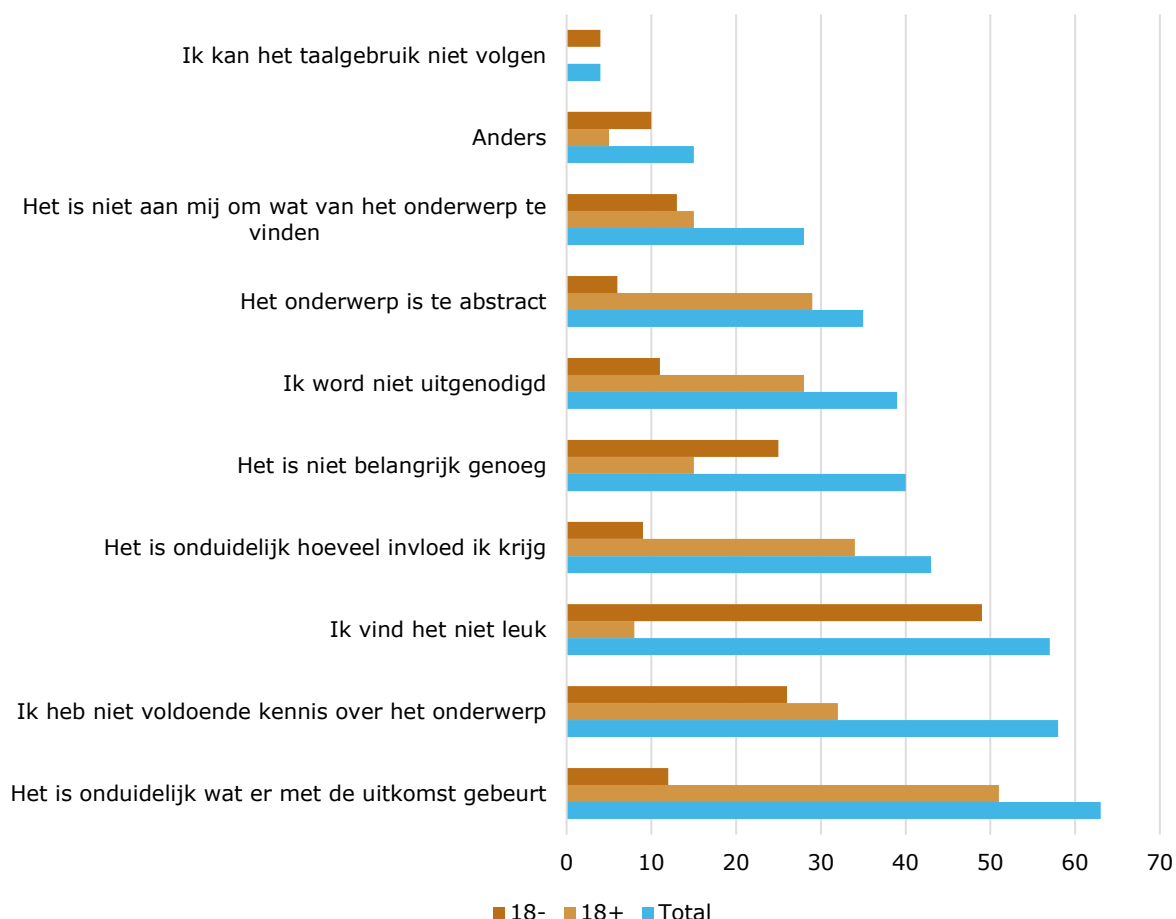


Bij de antwoorden op deze vraag is te zien dat het voor mensen belangrijk is dat het onderwerp 'lokaal' is. Dat geldt voor zowel jongeren als 18+'ers. Jongeren hebben – ten opzichte van 18+'ers – iets sterker de behoefte (1) om beter te begrijpen waar de gemeente mee bezig is en (2) om mee te kunnen doen als het uitkomt. Verder lijken jongeren minder overtuigd van de waarde van hun eigen inbreng of bijdrage dan 18+'ers, dit speelt ook mee in de overweging om mee te doen aan projecten van de gemeente.

Redenen om niet mee te doen

Uiteraard zijn er ook redenen waarom men niet deelneemt aan participatieprocessen. Het wegnemen van deze barrières is een belangrijke stap om te zorgen dat meer inwoners de kans krijgen om daadwerkelijk mee te doen. Daarmee wordt participatie inclusiever.

Figuur 4: Wat zijn voor u redenen om niet mee te doen aan bijvoorbeeld een bijeenkomst, een vragenlijst, of een inwonerspanel?



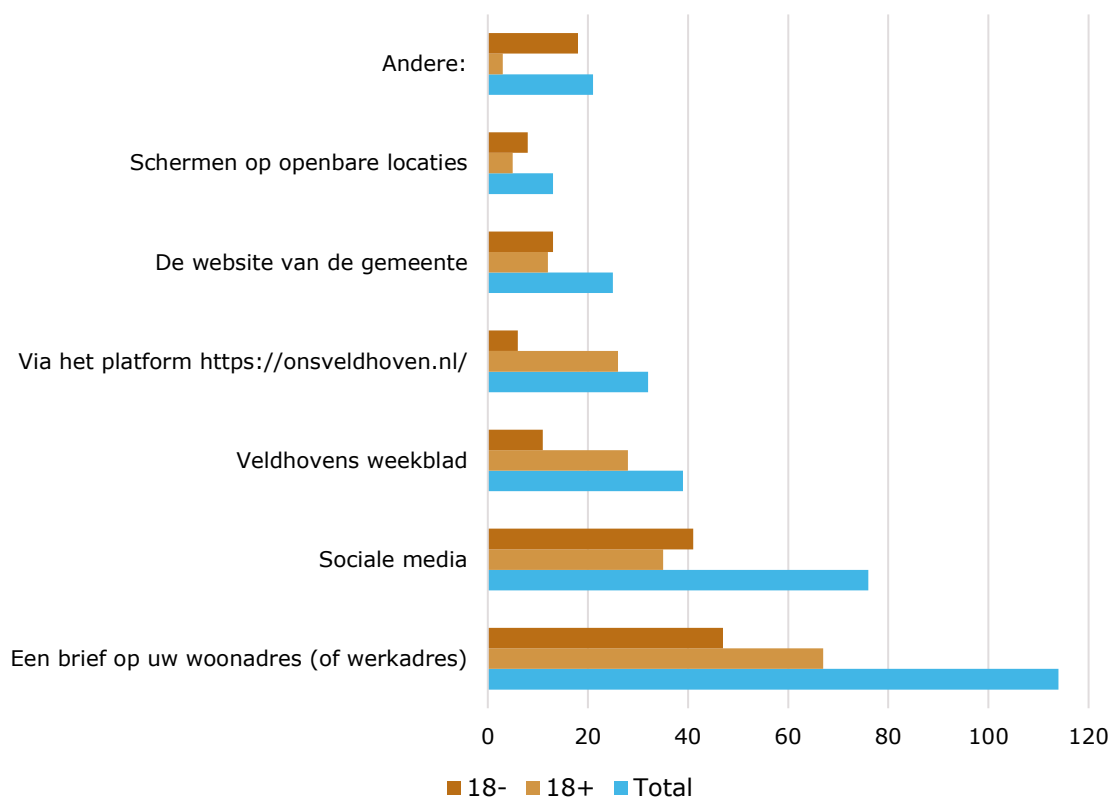
Frustratie over de terugkoppeling en (gebrek aan communicatie over de) uitkomst is algemeen bekend in de participatiediscussies in Nederland. Dit is hierboven ook weer terug te zien. De onduidelijkheid over de terugkoppelen speelt voor 18+’er meer dan voor jongeren. Er is daarnaast een opvallend verschil te zien in de reden ‘het is onduidelijk hoeveel invloed ik krijg’ om niet mee te doen tussen jongeren en 18+’ers. Als we uitgaan van een grotere kans dat 18+’ers eerder hebben meegedaan, is dat in beide gevallen een logisch onderscheid. Een (gepercipieerd) gebrek aan kennis is ook een belangrijke reden dat mensen niet meedoen.

Tot slot valt op dat voor jongeren ‘het niet leuk vinden’, zwaar telt in de overweging om mee te doen.

De best manier om doelgroepen te bereiken

Om inwoners te bereiken – zeker als ze graag mee *willen* doen – zijn de communicatiekanalen van de gemeente belangrijk. In figuur 5 staan de manieren waarop Veldhovenaren het liefst benaderd willen worden als de gemeente hen uitnodigt.

Figuur 5: Hoe kan de gemeente u het beste bereiken als ze u willen vragen om mee te doen?

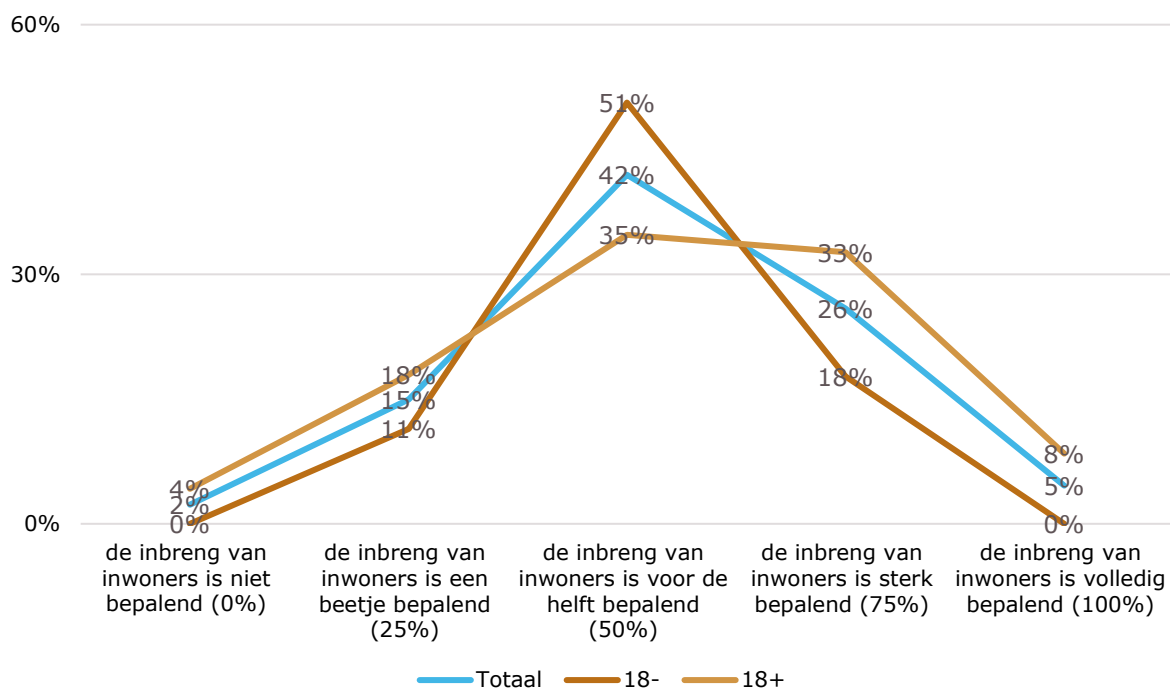


De resultaten hier liggen aardig voor de hand. De meeste mensen willen bereikt worden in via een brief en jongeren hebben een iets sterkere voorkeur voor sociale media. In de categorie 'anders' stond nog een paar keer "per e-mail."

Ideale verdeling van invloed

Participatie gaat uiteindelijk over invloed.¹ De ene keer wat meer en de andere keer wat minder invloed. Maar wat de ideale verdeling van invloed is, is vaak een onbeantwoorde vraag.

Figuur 6: Geef aan hoe bepalend de inbreng van inwoners moet zijn voor het besluit dat de gemeenteraad neemt



De antwoorden op deze vraag laten interessante resultaten zien. Ten eerste omdat de 'normaalverdeling' goed overeenkomt met recente onderzoeken.² Ten tweede is te zien dat de jongeren meer voorkeur hebben voor de 50/50 invloedverdeling dan 18+'ers. De groep 18+'ers laat ook zien dat zij meer voorkeur hebben voor een sterker (75 %) bepalende invloed van inwoners.

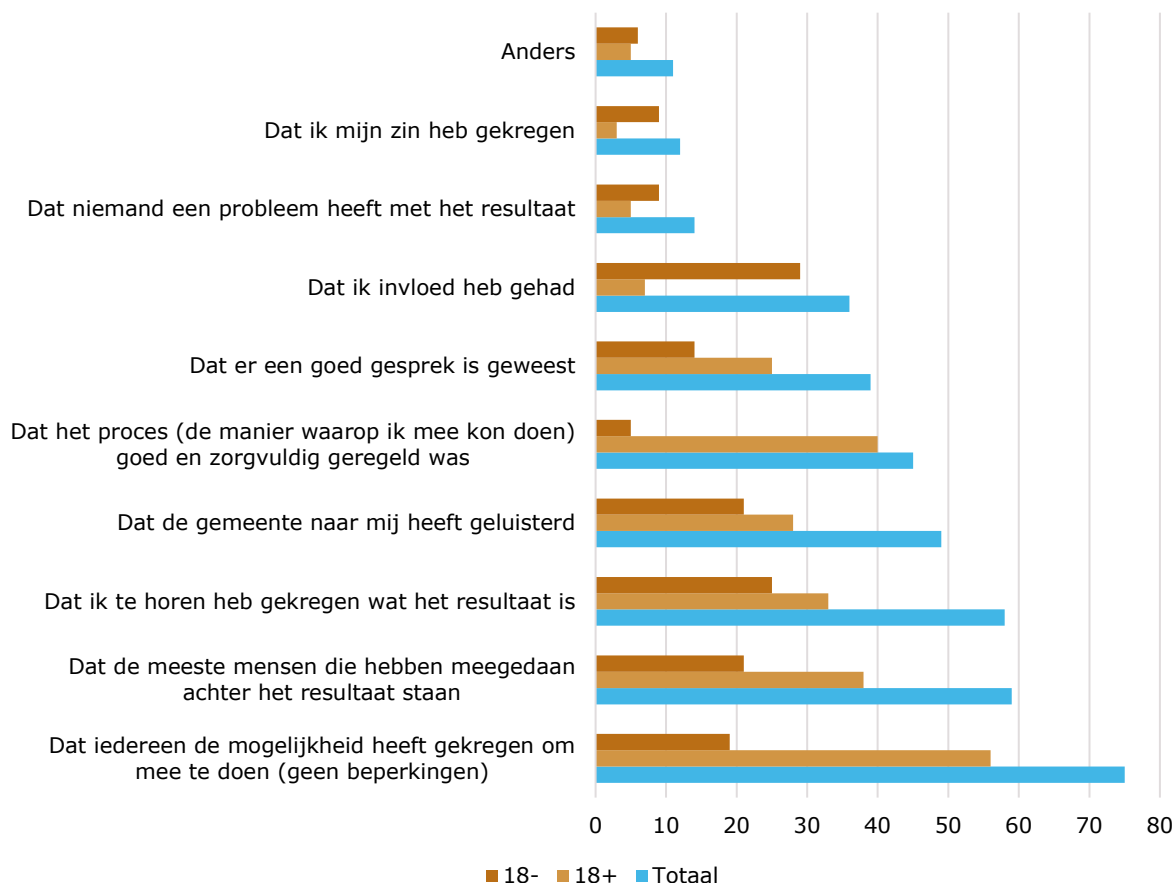
¹ Zij bijvoorbeeld de participatieladder (van Arnstein), dat gaat uiteindelijk ook om de verdeling van invloed.

² Haesevoets, T., Roets, A., Van Severen, R., Dierckx, K., & Verschuere, B. (2023). The public's preferred level of involvement in local policy-making. *Scientific Reports*, 13(1), 7146.

Belangrijkste eigenschappen als men heeft meegedaan

Tot slot hebben participatietrajecten altijd 'een afloop.' Daarna kijken mensen terug op hoe het proces is verlopen, wat de uitkomst is en wat ze er eigenlijk van vonden. Respondent is gevraagd wat ze belangrijk vinden als ze uiteindelijk hebben meegedaan. De resultaten staan in figuur 7.

Figuur 7: Wat vindt u belangrijk als u heeft meegedaan met de gemeente?



Hier zijn diverse resultaten te zien. De grootste voorkeuren zijn voor (1) inclusiviteit en (2) steun voor het resultaat en (3) terugkoppeling. Daarin zitten nog wel wat verschillen tussen jongeren en 18+'ers, want vooral de 18+'ers hechten aan de mogelijkheid tot de kans krijgen om mee te doen.

Interessant is dat voor jongeren 'invloed hebben gehad' relatief belangrijk is ten opzichte van 18+'ers. Als we dat bekijken vanuit de vorige grafiek 'Ideale verdeling van invloed', zou men kunnen stellen dat jongeren niet per se véél invloed willen, maar dat er wel daadwerkelijk sprake is van een mate van invloed bij participatie.

Tot slot

De resultaten van de inwonersenquête geven een diepgaander inzicht in de opvattingen, voorkeuren en behoeften van inwoners in Veldhoven met betrekking tot participatie in gemeentelijke aangelegenheden. We zien bijvoorbeeld dat jongeren op sommige vlakken echt andere verwachtingen en behoeften hebben dan de 18+'ers wanneer het gaat over betrokkenheid

(in verschillende fasen van) bij besluitvorming. Deze resultaten onderstrepen de noodzaak om participatieprocessen zorgvuldig te ontwerpen en uit te voeren, zodat ze adequaat kunnen inspelen op de diversiteit in behoeften en verwachtingen van verschillende doelgroepen.

Een andere belangrijke en hoopvolle conclusie is dat het streven naar gezamenlijke besluitvorming tussen de gemeente en de inwoners een belangrijkere drijfveer lijkt te zijn voor mensen dan het directe persoonlijke voordeel dat individuen mogelijk halen uit deelname in participatieprocessen. Dit gegeven suggereert een positieve basis voor verdere verbeteringen in toekomstige samenwerking tussen inwoners en de gemeente.

Bijlage 1: originele vragenlijst

1. Ik vind het belangrijk dat de gemeente inwoners mee laat doen bij projecten.

Met de opties: Zeer mee oneens, mee oneens, deels mee oneens en eens, mee eens, zeer mee eens

2. Heeft u wel eens meegedaan met een project van de gemeente?

- Ja, en ik zou graag nog een keer meedoen
- Ja, maar ik heb geen interesse om nog een keer mee te doen
- Nee, maar ik zou wel eens mee willen doen
- Nee, en ik heb ook geen interesse om mee te doen
- Andere ...

3. Hoe makkelijk was het toen om mee te doen?

Met de opties: (1) zeer makkelijk tot (5) zeer moeilijk

4. Wat is voor u de belangrijkste reden om mee te doen aan projecten van de gemeente?

- Dat ik een belangrijke bijdrage kan leveren
- Dat ik echt samen met de gemeente ergens aan kan werken
- Dat ik mee kan doen als het me uitkomt
- Dat het gaat over mijn straat of buurt
- Dat ik beter begrijp waar de gemeente mee bezig is
- Andere ...

5. Op welke manier doet u het liefst mee? Geef dit per onderwerp aan.

- Een inspraakavond is een bijeenkomst waar inwoners hun mening, ideeën of zorgen kunnen delen over specifieke onderwerpen waar de gemeente aan werkt. Tijdens deze bijeenkomst kunnen inwoners direct met mensen van de gemeente communiceren.
- Een digitaal platform is een website waar inwoners informatie kunnen vinden en waar inwoners kunnen meedoen met discussies en activiteiten van projecten waar de gemeente aan werkt.
- Een inwonerpanel is een groep inwoners die regelmatig worden gevraagd om hun mening te geven over verschillende onderwerpen.
- Een werkgroep is een kleine groep inwoners die speciaal is samengesteld om aan een bepaald project te werken.
- Bij referenda worden alle inwoners van Veldhoven gevraagd om te stemmen over een specifiek voorstel, beleid of besluit.

Voor de volgende opties: en bouwplan in de buurt, een parkje aan het eind van de straat, het cultuurbeleid, de visie op het sociaal domein (zorg en welzijn), et samenwerken met andere gemeenten in de omgeving

6. Zou u bereid zijn om mee te doen aan een online inwonerpanel, en daar 1 tot 4 keer per jaar een vragenlijst voor in te vullen?

Met de opties: Ja, nee, weet ik niet.

7. Zou u bereid zijn om mee te doen aan een inwonerpanel dat een aantal keer per jaar fysiek bijeenkomt om over onderwerpen met de gemeente te praten?

Met de opties: Ja, nee, weet ik niet.

8. Hoe kan de gemeente u het beste bereiken als ze u willen vragen om mee te doen?

Selecteer maximaal 3 opties: een brief op uw woonadres (of werkadres), Veldhovens Weekblad, sociale media, de website van de gemeente, via het platform <https://onsveldhoven.nl/>, schermen op openbare locaties, andere ...

9. Geef aan hoe bepalend de inbreng van inwoners moet zijn voor het besluit dat de gemeenteraad neemt.

Bij veel participatieprocessen waarin inwoners meedoen, moet de gemeenteraad een besluit ergens over nemen. Bijvoorbeeld over de uitkomst van iets dat samen met inwoners is gedaan.

Als de gemeenteraad een besluit neemt, zijn er altijd verschillende belangen. Denk aan het algemeen belang (voor de gemeente/gemeenschap), economisch belang, belang van een kwetsbare doelgroep, een opdracht van het Rijk, en uiteraard het belang van omwonenden en inwoners.

De antwoordopties gaan uit van 100% die verdeeld kan worden over inwoners en gemeenteraad. Als de inbreng van inwoners voor 100% bepalend is, neemt de raad de inbreng volledig over. Als de inbreng van inwoners 0% is, bepaalt de raad volledig zelf het besluit.

- de inbreng van inwoners is volledig (100%) bepalend voor het besluit van de gemeenteraad
- de inbreng van inwoners is sterk bepalend (75%) voor het besluit van de gemeenteraad, maar niet volledig
- de inbreng van inwoners weegt even zwaar als de inbreng van de raad en is voor de helft (50%) bepalend voor het besluit van de gemeenteraad
- de inbreng van inwoners is slechts één van de belangen en is een beetje bepalend (25%) voor het besluit van de gemeenteraad
- de inbreng van inwoners is niet bepalend (0%) voor het besluit van de gemeenteraad, de raad bepaalt volledig het besluit weet ik niet

10. Wat zijn voor u redenen om niet mee te doen aan bijvoorbeeld een bijeenkomst, een vragenlijst, of een inwonerspanel?

- Het onderwerp is te abstract
- Het is onduidelijk hoeveel invloed ik krijg
- Het is niet belangrijk genoeg
- Het is onduidelijk wat er met de uitkomst gebeurt
- Het is niet aan mij om wat van het onderwerp te vinden
- Ik vind het niet leuk
- Ik heb niet voldoende kennis over het onderwerp
- Ik kan het taalgebruik niet volgen
- Ik word niet uitgenodigd
- Andere ...

11. Wat vindt u belangrijk als u heeft meegedaan met de gemeente?

- Dat ik mijn zin heb gekregen
- Dat de meeste mensen die hebben meegedaan achter het resultaat staan
- Dat iedereen de mogelijkheid heeft gekregen om mee te doen (geen beperkingen)
- Dat ik invloed heb gehad

- Dat ik te horen heb gekregen wat het resultaat is
- Dat er een goed gesprek is geweest Dat de gemeente naar mij heeft geluisterd
- Dat niemand een probleem heeft met het resultaat
- Dat het proces (de manier waarop ik mee kon doen) goed en zorgvuldig geregeld was
- Andere ...

12. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Met de opties: Zeer mee oneens, mee oneens, deels mee oneens en eens, mee eens, zeer mee eens

- Ik vind het belangrijk dat de gemeente mij zo vroeg mogelijk betreft
- Ik geef liever mijn mening als er al een plan ligt waar ik iets over mag zeggen
- Ik heb vertrouwen dat de gemeente aan de slag gaat met mijn mening of die van andere inwoners

13. Wat is volgens u het nut van meedoen met de gemeente?

Met de opties: Zeer mee oneens, mee oneens, deels mee oneens en eens, mee eens, zeer mee eens

- Plannen van de gemeente zijn beter als ze samen met inwoners zijn gemaakt
- Door mee te doen krijg ik als inwoner invloed op plannen
- Door mee te doen wordt de afstand kleiner tussen gemeente en inwoners
- Meedoen levert mij als inwoner iets concreets op

Overige vragen

14. In welke leeftijdscategorie zit u?

15. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?